

?

שאל את הרב

אני אגואיסט

אני אגיד את זה דוגרי, כי תכל'ס לא באמת איכפת לי: אני אגואיסט. לא רק אני אומר את זה, אלא כל מי שמכיר אותי: "דוד הוא אחד שחושב רק על עצמו". "אם אתה צריך עזרה - האדם האחרון שכדאי לך לבקש ממנו טובה זה דוד".

תבין, זה לא שיש לי לב רע או משהו. פשוט אין לי חשק. לא בא לי. למה? כי אני תמיד מודד דברים לפי דבר אחד: 'מה יוצא לי מזה והאם זה משתלם לי'. ומה לעשות שלהשקיע את הזמן והכוחות בלעזור לאנשים, לא כזה מקדם אותי ומועיל להצלחה שלי בחיים. אז למה שאני אעשה את זה!?

השבוע אבא שלי תפס אותי לשיחה: "דוד, אי אפשר ככה יותר. אם אתה לא תעזור לחברים, גם הם לא ירצו לעזור לך. אם אתה לא תיתן כתף, בסוף תישאר לבד...". ת'אמת, הרב, זה לא שיכנע אותי. אני מסתדר טוב מאוד בעצמי ולא צריך טובות מאחרים. נכון שלא כזה להיט להיות 'אגואיסט' אבל זה הרבה יותר משתלם...

תשובה: שלום דוד.

איזה מזל שההורים שלך לא חשבו כמוך. אחרת, לא הייתי מקבל ממך את השאלה הזו וגם לא אף שאלה אחרת. למה? כי פשוט לא הייתי!

איזה מזל שהם לא עשו את החשבון: מה יוצא לי מלהביא לעולם תינוק קטן וצווחני ששנה שלימה לא ייתן לי לישון בלילה, שאצטרך לחתל אותו חמש פעמים ביום, להאכיל אותו, להלביש, לרחוץ, לקחת לרופא, לעזור בשיעורי בית, להסיע לחוגים, לסבול את השטויות שלו בגיל ההתבגרות...

איזה מזל שמשה רבינו לא עמד מול הסנה הבווער ואמר: "תשמע, ריבוננו של עולם. מאוד מחמיא לי שאתה רוצה למנות אותי לתפקיד החשוב של להוציא את ישראל ממצרים, אבל אני לא כל-כך בקטע של לקבל על עצמי מחויבויות כרגע. נורא טוב לי פה עם הכבשים, ובמדן הכול שליו ורגוע. מה אני צריך עכשיו על הראש שלי להיאבק עם מלך מצרים למען עם של עבדים שאחרי זה ישגעו אותי בתלונות וקיסורים במשך ארבעים שנה במדבר.

איזה מזל שמשה לא עשה את החשבון של הרווח האישי שלו ופשוט קיבל על עצמו את המשימה שבזכותה אתה ואני כאן היום ולא עבדים במצרים... אמרת שכולם (כולל אתה) אומרים שאתה אגואיסט. אני אומר: אל תאמין להם! נכון, יש בך, כמו בכולנו, צד אָנוכי שרוצה לדאוג לעצמו. אבל לצד זה יש בתוכך גרעין חזק ועוצמתי של טוב, שנובע מהנשמה הטהורה שאלוקים נתן בך. יש בתוכך שאיפה לעזור ולהועיל ולתרום לעולם, גם אם עד עכשיו העדפת להתעלם ממנה.

אפשר להזמין אותך לתרגיל מחשבתי קטן? תאר לעצמך שהיה איזה כפתור פלא שאם לוחצים עליו תימצא פתאום תרופה לסרטן או שלא יהיו עוד תאונות דרכים או שייפסקו המלחמות בעולם. האם היית מוכן ללחוץ עליו?

ברור לי שכן. ומה אם הוא היה נמצא בראש הר גבוה? האם היית מוכן לטפס לשם כדי לבצע את המשימה? אני מאמין שכן.

מה ייצא לך מזה באופן אישי? האם תרוויח מזה משהו שיקדם אותך? לאו דווקא, ובכל זאת אין לי ספק שגם אתה תרצה ללחוץ על כפתור הפלא ותהיו מוכן להתאמץ למענו.

ריבוננו של עולם ברא לפנינו עולם מדהים שמלא כפתורים כאלו. קטנים, צנועים, אבל שמוסיפים עוד טוב בעולם. למה שתלחץ עליהם, דוד? פשוט בגלל שזה הדבר הנכון לעשות, ומפני שגם אתה נבראת בצלמו של הקב"ה שהוא טוב לכל ורחמיו על כל מעשיו.

אם תאפשר לטוב שבך לצאת החוצה הסיפוק שתרגיש והתחושה העמוקה של משמעות וטעם בחיים, יהיו חזקים יותר מכל תחושה של דאגה לאינטרסים ולרווחים אישיים.

- אביבים
- אלקוש
- בן עמי
- דובב
- אבן מנחם
- דישון
- גורן
- חוסן
- נוה זיו
- מצפה מנות
- יערה
- עבדון
- עין יעקב
- עמקה
- פקיעין
- צוריאל
- ראש הנקרה
- שומרה
- שלומי
- שתולה
- נהריה

סניפי 'שלום לעם' באזור הגליל

לפתיחת סניף באזור מגוריק: 02-5022881

גיליון זה יו"ל ע"י מרכז "שלום לעם"

שע"י עמותת גבריאל שר ישראל (ע"ר 5-037849-58)

רחוב בני ברית 18, ירושלים | טל. 02-5022881 | פקס. 02-5022991

ארגון "שלום לעם" בנושאות גדולי התורה שליט"א מפעיל: מסגרות לימוד ופעילויות לנוער בפריסה ארצית • ישיבה גבוהה • ישיבה תורנית לצעירים • מדרשויות ערב לנוער • מדרשת יהדות לבנות • שיעורים והרצאות • הכוונה וייעוץ • מחקר ותיעוד 'מורשת קהילות ישראל' מכון הוצאה לאור • אתר 'שלום לעם'. 'שלום לעם' באפליקציה

כל הזכויות שמורות

מתחברים לתורה ויהדות

שלום לעם

לנוער ישראל

אפאיר את פאלמא

877

פרשת בהר, י"ג באייר תשע"ט | 18 במאי 2019

איכות הסביבה <
מבט אל החיים

העלון מוקדש לכבוד חתן בר המצווה לביא רוזנבלט נ"י

מבט אל החיים

איכות הסביבה

מטב | סמל

אף אחד מיושבי בית המדרש לא הופתע כשאדם לא מוכר נכנס והתיישב בפינת בית המדרש הגדול והעמוס בבחורים. אבל כשהדבר חזר על עצמו גם בימים הבאים היו כאלו שהרימו גבה או שתיים. מה האיש בעל השיער האפור שלא ממש נראה כאחד מיושבי בית המדרש מחפש כאן? חלפה מחשבה בראשם של לא מעט מתלמידי הישיבה אך אף אחד מהם לא העז חלילה לומר משהו למתנחל החדש באולם הישיבה.

תמיהתם גברה שבעתיים כאשר באחד הימים בדרכו של האיש אל מקומו הוא הוציא ספר גדול מארון הספרים הענקי. הוא הניח אותו על השולחן לידו ישב ופתח אותו ולהפתעת כולם היה הספר הפוך והאיש בהה בו במשך דקות ארוכות: "אני חושב שזה כבר חשוד" לחש אבישי בעל השיער האדמוני לשני חבריו: "יכול להיות שהוא מחבל או מרגל" אך גם אלו שניסו להרגיע את הלחץ הסכימו כי יש כאן בהחלט משהו מוזר. בארוחת הצהריים הפכה שהותו של האורח החדש בישיבה לשיחת היום ודמיונם הפרוע של חלק מהבחורים עבד שעות נוספות, עד שצוריאל החליט לתפוס את העניינים לידיים.

צוריאל היה בחור חכם וכריזמטי אך יחד עם זאת בעל אומץ לא מבוטל: "אולי פשוט נפנה אליו ונשאל אותו" הציע לתדהמת כולם. ואכן ממחשבה למעשה, למחרת כשהגיע האיש המוזר והתיישב במקומו הקבוע בפינת בית המדרש. ניגש אליו צוריאל שהיה בטוח בעצמו "סליחה" פנה צוריאל בקול בוטח לאיש המבוגר. "נו, אתה נהנה כאן?" שאל בחיוך, האיש היה מופתע

וחייך בחזרה: "כן, מאוד נחמד אתם פה" אמר האיש במבטא רוסי כבד: "אתה חדש פה באזור?" המשיך צוריאל והאיש שהיה נראה כי הוא נהנה מההתעניינות בו השיב: "אני עולה מרוסיה שלש חודשים בישראל, אתם רוצים לדעת למה אני בא פה?" אמר וקרץ בעיניו לצוריאל, שהמתין בדיוק לכך, כנראה שהאיש לא

תמים כמו שחשבנו חשב לעצמו: "אני מוכן מספר לכם אבל עברית שלי ככה-ככה" הוסיף, צוריאל חשב לרגע: "אני בטוח שיש פה סיפור מעניין תמתין פה רגע אני הולך לקרוא ליאיר, הוא עלה מרוסיה בגיל שבע ובוודאי מכיר את השפה הוא יוכל לעזור לנו" ומיד רץ למעלה כדי לקרוא ליאיר - הרי הוא לא יכול לפספס סיפור כזה, שתי דקות אחר כך הוא כבר שב כשיאיר לצדו, הם יצאו החוצה והתיישבו על הספסל שבפינת החצר הגדולה והאיש החל לספר כשיאיר מסייע לו: "אני הייתי גר במוסקבה בתקופה בה שלט ה-ק.ג.ב הם היו נמצאים בכל מקום ולא היה אפשר להימלט מעיניהם הבולשות שניסו למצוא בכל דרך כאלו המביעים התנגדות למשטר הקומוניסטי. באחד הימים ישבתי לתומי בבית-קפה כשלצדי כוס קפה מהביל. לפתע הורגשה תכונה בבית הקפה ועוד לפני שהספקתי להבין מה קורה פרצו פנימה סוכני ק.ג.ב. והתקרבו אל אחד השולחנות סביבו ישבו ארבעה אנשים בגילאי החמישים. הארבעה ניסו לרגע להתנגד אבל מהר מאוד הבינו שאין להם סיכוי. אני שישבתי בשולחן סמוך קמתי ממקומי

ורציתי להימלט מהאזור אבל להפתעתי עצר אותי איש ק.ג.ב. גבה קומה והודיע לי כי אני עצור ניסיתי להסביר שחלה כאן טעות ואין לי שום קשר לאף אחד שם, אבל אנשי הק.ג.ב. לא נהגו לספק הסברים למעשיהם ותוך דקות מצאתי את עצמי בניידת המשטרה החשאית בדרך אל מטה ה-ק.ג.ב. שם הוכנסתי לחקירה. החוקרים שמולי לא הרפו ממני בשאלה מה הקשר שלי לאותם ארבעה אנשים שבדיעבד התברר לי כי הם שוחחו על מהלכים שונים המתנגדים למשטר הקומוניסטי. כל ניסיונותי להסביר שאין לי שום קשר לעניין נפלו על אוזניים אטומות, הם התעקשו שאסביר להם מדוע הייתי בקרבת אותם מורדים. חודש שלם ביליתי במרתפי החקירות של ה-ק.ג.ב. הידוע לשמצה ואז הם הבינו שכנראה באמת אין לי קשר לעניין ושחררתי משם". צוריאל ויאיר היו מרותקים לסיפור אך עדיין לא הבינו מה הקשר למקום הקבע שהאיש תפס לו בבית המדרש. האיש עצר לרגע משטף דיבורו ומיד המשיך: "חלפו מאז כבר חמש-עשרה שנה ועדיין אני לא מצליח לשכוח את אותם ימים איומים אבל דבר אחד טוב הבנתי באותם ימים - בכל סביבה בה אתה נמצא אתה יכול להיות מושפע מכך גם אם אין לך שום קשר לעניין. וכשהגעתי לארץ ישראל ועברתי להתגורר ברחוב הסמוך הבחנתי בעדינות הנפש ובדרך ארץ של הבחורים שנמצאים כאן בישיבה, מיד הבנתי שלמרות שאני לא מבין כלום ממה שאתם לומדים ובקושי את השפה אני דובר, אבל אם אשהה במחיצתכם אני אהיה אדם הרבה יותר טוב, למרות שבמבט מלמעלה נדמה שאין שום קשר בינינו, אבל אני יכול להעיד על עצמי שאדם מושפע מהאנשים שסביבו הן לשלילה כמו באותם ימים קשים שעברתי והן לחיוב כמו שאני זוכה כעת..."

"הרחק משכן רע" אמרו חכמינו שירדו לעומק נפש האדם וגילו לנו כי האדם מושפע מהאנשים שלצדו גם אם הוא אינו מתחבר אליהם אבל סביבתו של האדם משפיעה עליו הן לטוב והן למוטב... ■

לראות את המציאות
(מדור סיפור צעיר)

י' טעם לך מ'!
כ' פ' דעם! דעם!
י' טעם לך מ'!
כ' פ' דעם! דעם!

י' טעם לך מ'!

סיפור לשבת

הצבעי העיוור

הוא היה הצבעי המוצלח ביותר בכל המדינה, זאת הסיבה שבגללה נבחר להיות צבעי בארמון המלוכה של מלכת אנגליה. לוקס קראו לו, אבל חבריו ובני משפחתו קראו לו בקיצור: לוק. הצביעה שלו הייתה מושלמת בכל קנה מידה, מעולם לא ראו את סימני המברשת על הקירות שצבע, הוא עבד בצורה נקייה והשביע את רצון הלקוחות. המלכה נהגה לצבוע את קירות ביתה פעם בשנה, לעתים לשיפור הצבע הקודם ולפעמים ביקשה לגוון ולהחליף את צבע הקיר. לוק היה מופיע בארמון, לבדו, עוסק במלאכתו ימים ואף שבועות, ולאחריהם הקיר הצבוע התנוסס לתפארה והמלכה שילמה לו בעין יפה. מטבע הדברים, רכש לוק ידידים רבים. הכול ביקשו את קרבתו, הן בגלל קשריו עם המלכה והן משום שבאמת היה אדם חביב ונעים שיחה.

יכול היה לוק להמשיך את חייו בטוב ובנעימים, אלמלי הפך לעיוור ביום מן הימים... השמועה פשטה בכל העיר ואף מחוצה לה ואנשים בכל מקום הנידו בראשם בצער. "אומלל", התבטאו, "עכשיו יפסיד את עבודת חייו ואת קרבתו אצל המלכה". אולם לפליאת כולם, לוק הודיע כי ימשיך בעבודתו כצבעי וכי הוא כשיר לכך. בתחילה נטו האנשים לפקפק בדבריו. "איך ייתכן?" התפלאו, "מי שעיוור לא יכול לסייד קירות באופן מושלם". אך לוק הוכיח שהצדק עמו. הוא יצא מביתו יום יום, משקפיים כהי זוגית לעיניו והוא נעזר במקל נחייה, אבל הלקוח הראשון שהזמין אצלו עבודת צביעה לביתו העיד כי התוצאה המשיכה להיות נפלאה כמקודם.

הציבור, שעקב אחר הנעשה בסקרנות גוברת, התפעל עמוקות. תמונות הבית הצבוע על ידי הצבעי העיור - התפרסמו בחוצות ובשווקים והפכו לשיחת היום. גם המלכה האנגלית שמעה על הפלא וביקשה לחזות בו במו עיניה. היא הזמינה את לוק אל ארמון המלוכה וביקשה: "אני מעוניינת שתצבע את הקיר בחדר האוכל בצבע אחר, שונה ממה שיש בו כעת. האם

תוכל לקחת על עצמך את העבודה?" השיב לוק: "בשמחה, הוד מלכותה! כבר מחר אתחיל במלאכה". מיד כשיצא מן הארמון ניגש לוק לביתו של אחד ממכריו, גם הוא צבעי במקצועו, ושיתף אותו בעבודה שקיבל. "אני מתלבט באיזה צבע לבחור", אמר לו. "תוכל לבוא איתי ולעזור לי בעניין הזה?"

הידיד ג'ייסון שמו, שהיה כאמור צבעי אף הוא, הסכים בשמחה. תכנית זדונית עלתה במוחו. תמיד חיפש להדיח את לוק מתפקידו כצבעי בית המלוכה, ולרשת לעצמו את התפקיד הנכבד. אך לוק היה מומחה ממנו והמלכה לא רצתה לוותר עליו. כשהתעוור לוק, חשב ג'ייסון לתומו כי כעת יירש את מקומו, אך מה רבתה פליאתו כשראה כי לוק ממשיך בעבודתו כרגיל. חושיו המחודדים כצבעי במשך שנים רבות, עזרו לו גם כעיור לצבוע כיאות וכנדרש. הפעם זמם ג'ייסון להדיח אותו. הוא צעד עם לוק לחנות הקבועה, בה נהגו לקנות את דליי הצבע לעבודתם, וסייע לו לבחור בצבע סגלגל ויפה. "קח את זה", יעץ לו. לוק, שלא ראה דבר, שמע לעצתו. אך האמת הייתה שדלי הצבע לא היה סגול כי אם שחור משחור... "אם יצבע בזה לוק את הקיר" ידע ג'ייסון, "המלכה תיחרד ותפטר אותו לאלתר".

ביום המחרת הופיע לוק בארמון ודלי הצבע השחור בידי. מן העבר השני

הגיח ג'ייסון בצעדים שקטים, מבקש לעקוב אחר התקדמות מזימתו. שומרי הסף, שהכירו אותו וידעו כי הוא ידידו של לוק, אפשרו לו להיכנס. ג'ייסון ראה את לוק פותח את המכל, מרחרח פה ושם ומתכוון להתחיל בעבודה. הוא החליט שלא להיות נוכח בשעת מעשה, כדי שלא ייפול החשד עליו, לכן יצא בצעדים שקטים מהארמון ושב לביתו. כעת לא נותר לו אלא להמתין שיסיים לוק את העבודה השחורה...

למחרת ציפה ג'ייסון לשמוע את השמועה על הצביעה הכושלת של לוק, אולם איש לא דיבר על כך. הוא החליט לבדוק מקרוב מה התרחש. כשנכנס אל חדר האוכל שבארמון - נפערו עיניו בתימהון: החדר היה צבוע בסגול יפהפה! "איך זה קרה?" שאל את עצמו. "איך ידע לוק שנתתי לו לבחור צבע שחור?" דקות ארוכות עמד ג'ייסון והביט כלא מאמין בקירות הסגלגלים שלפניו, מנסה לפענח את התעלומה, כשלפתע שמע קול מוכר מאחוריו - לוק! "יצא יפה, אה?" הוא אמר בפשטות. "כ... כן, יצא יפה מאוד", גמגם ג'ייסון. "אתה בוודאי מתפלא איך ידעתי שהצבע שבידי הוא שחור", חייך לוק וג'ייסון האדים כדובדבן והחוור כקצפת לחלופין.

"אתה תמים, ג'ייסון, כל כך תמים..." לוק נאנח. באחת הסיר את משקפי השמש הכהים שלו והשליך את מקל הנחייה. בצעדים בוטחים ניגש לג'ייסון והסביר: "לא נעשיתי עיוור, בכלל לא. אני רואה מעולה. אלא שביקשתי לבחון את חברותנו, כי הרגשתי שאתה חותר תחתי. לכן נאלצתי לעשות את התרגיל הזה, להתחזות לעיוור, וכך גיליתי שניסית לרמות אותי. אני שמח שלא הצלחת..."

*

אחת העבירות האמורות בפרשה היא "ולא תונו איש את עמיתו", ומבאר רש"י שאחד הסעיפים של עבירה זו היא ליעץ לשני עצה שאינה הגונה, כדי שהיועץ ירוויח מכך. ממשיך רש"י ואומר: "ואם תאמר, מי יודע אם התכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלוקיך, היודע מחשבות". אז נדע שגם אם החבר לא ידע מהרמאות כמו בסיפור שלנו, אבל הקב"ה תמיד יודע.

-

סיפור צעיר

העגלון שנצח

שמועות רעות פשטו באזורים היהודיים אטליה, אנשים רעים דברו סרה ביהודים אצל האפיפיור, הם הטיפו לאזנו מסורות אנטישמיות עתיקות יומין, הרעילו את לבו, ובקשו שיורה לנקות את אטליה מיהודים, ויפה שעה אחת קדם.

הפעילות בתחום השתדלנות היתה קנדחתנית במיוחד. ראשי הקהלה גיסו מלמדים ואנשי שם, פרופסורים מכבדים וסוחרים עשירים בעלי קשרים בינלאומיים לשם הפעלת לחץ מתון אך יציב על האפיפיור ומקרבו. שחד סמוי נשלח לגורמים המתאימים, מכתבים מנסחים היטב העברו לידי מזכירו האישי של האפיפיור, והודעות סמיות על פגיעה בשמו הטוב של האפיפיור בגין נקיטת מהלכים שיש בהם אי צדק נמסרו לאזנים קשובות בחצר האפיפיור.

מסתבר שהתפללות והשתדלנות הזיזו משהו בפס ה"קדוש", אין לדעת אם השחד הוא שדבר או הלחץ שהפעילו הגורמים המתאימים, אך בסופו של דבר יצאה הודעה מחצר האפיפיור כי גרוש לא יתקיים סתם כן בלא אפשרות הצטדקות וטעון, האפיפיור דוגל בצדק, הוא מוכן אך הפעם לתת להם אפשרות להוכיח את צדקתם.

המתח ברחוב היהודי גאה, הם לא השלו את עצמם, האפיפיור לא תור בתשובה, הוא לא התונה על חטאיו פלפי היהודים בתא הודוי, והוא גם לא ירד כל כך מהר מהעץ שאליו העלו אותו מקרבו.

הם המשיכו להתפלל עד שההודעה הגיעה: "הוד רוממותו, האפיפיור, מודיע כי בעוד חדש ימים בדיוק יערו ופוח תמציתי ונוקב על יסודות האמונה. אם יצליח נציגם של היהודים לעמוד בפוח ולנצח בו, תסור מעליהם גזרת הגרוש.

אולם, אם לא יצליחו לשכנע את האפיפיור, לא רק שיגרשו היהודים בבשת פנים, אלא גם רכושם יחרם לטובת הכנסיה".

המתח ברחוב היהודי שבר שיאים. ואלו כלפי מי שחפץ להתנגח, לא יועילו גם טעונונים מעמיקים ויסודיים. גם אלו יעמידו לנגד עיניו את השמש ואת הירח באטליה דום, לא ישתכנע מי שמגמתו להטיל ספק ולקעקע מהיסוד. וכך התקרב התאריך בצעדי ענק, ומעמד מתאים לעמד מול האפיפיור בנוכח הגורלי לא נמצא.

עגלון קשיש שראה את מצוקתם של הרבנים ושל ראשי הקהלות, אף באמת לא הבין את מצוקתם, התנדב לעמד מול האפיפיור. "מי שאמנתו חזקה ואיתנה, יוכל לעמד מול כל מתנצח", טען להם בלהט ובתמימות. ובאין אחר שיהיו לגשת אל הנוכח נשלח העגלון. לפחות כך יוכלו לטען שהנוכח נכשל, כי העגלון הוא שעמד מול האפיפיור.

שפתו המלמדת של האפיפיור היתה גבוהה מדי בשביל העגלון הפשוט. האפיפיור התנסח ברהיטות ובמלים גבוהות, והעגלון משך בכתפיו, הוא לא הבין.

האפיפיור שהיה נחוש לקיים את הנוכח בכל מקרה, החליט לעבר לשפת הסימנים, שפה שגם עגלון פשוט יוכל להבין. נשא האפיפיור את ידו, והציג מול עיניו של העגלון שלש אצבעות גדולות ובשרניות.

העגלון לא המתין אף לא שבריר של שניה, והציג מול עיניו הנדהמות של האפיפיור אצבע אחת גרומה וארפה.

האפיפיור הסמיק קלות והמשך בהצגת היחיד שלו, הוא הרים את ידו וסובבה מעל ראשו בתנועה רחבה. העגלון לקח את אצבעו הגרומה והניע אותה בנחרצות כלפי מטה.

האפיפיור שוב הסמיק, ואז הוציא גביע ומלא אותו ביין אדם כדם. העגלון שראה את הגביע המלא, הוציא מתרמילו נתח גבינה לבנה, והגיש אותה לאפיפיור הנדהם.

נצחתי אותי, אמר האפיפיור בשופה שגם העגלון הבין, ושלח אותו לחגג עם אחיו היהודים.

כששאלו את האפיפיור מה בדייק קרה ביניהם, הסביר: "הצגתי לו שלש אצבעות לאות על השלוש הקדוש, ואלו הוא הציג לי אצבע אחת לאות על אמונתו המונותיאיסטית, שאין עוד מלבדו.

סובבתי את ידי מעל לראשי להורות שהאלקים בשמים ממעל. ואלו הוא הציג את אצבעו כלפי מטה, וענה לי שכבודו מלא עולם, ואפלו כפאן אתנו.

מלאתי את הגביע ביין אדם פדם לסימן על חטאיהם של היהודים, שבגינום עזב אותם האל. ואלו הוא הוציא את הגבינה הלבנה, והוכיח לי כי אלקיהם סולח להם, ומלבין את עוונותיהם. הוא נצח."

כששאלו היהודים את העגלון איך נצח את האפיפיור, הוא השיב בפשטות: "הוא הציג לי שלש אצבעות, ואמר לי בכך שיש לנו עוד שלשה ימים לעוף מפה. הצגתי לו אצבע אחת, בקשתי שיתן לנו לפחות חדש.

הוא סבב את ידו מסביב לראש, והודיע לי שאטליה חייבת להתרוקן מהיהודים שבה, שילכו מצדו לכל הרוחות. סמנתי לו באצבע אחת שאנחנו נשאר כפאן ולא נזוז". ומה היה אחר כך? "שאל מישהו. "אה, אחר כך הוא הוציא יין, וסמן לי שהוא רוצה לצאת להפסקת אכל, אז הוצאתי גבינה פדי שנאכל ביחד."

קשה להאמין שהספור אכן התרחש במציאות. הוא נועד יותר לשמש כמשל ולשנינה על טפשותם של שונאינו מאשר על חכמתנו שלנו.

אבל אולי, במחשבה שנייה, דווקא בתחום האמונה לא תמיד הפילוסוף והמעמיק נצח. האמונה אינה נזונה רק מראיות פילוסופיות ומהוכחות מדעיות. הבחירה האישית, התחושה הפנימית המאמתת את האמונה, ויוצקת בתוכו של המאמין את התחושה הברורה מכל, פי אמונתו אמונת אמת היא, היא שעומדת פעמים רבות חזק יותר מפי שאמונתו מבססת רק על הוכחות.

השלוש בין שני הדברים, ההבנה השכלית והבחירה הפנימית, הוא שלוש מנצח. והספור שלנו רק מוכיח שלפעמים אמונתו הפשוטה והאיתנה של עגלון פשוט ונבער עומדת איתנה במקום שאחרים נכשלו, ויש מקום גם לזה.

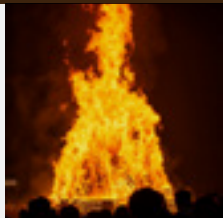
■

בית המדרש

הנזק מהמדורה

שאלה מס' 541

לכבוד ל"ג בעומר עשו בשכונה מדורה גדולה לשמחת כל הילדים. אלא שכדי לשמור על כללי הבטיחות הנדרשים, הקימו גדר אבנים עגולה וחזקה כדי שתחצוץ בין האנשים לבין המדורה. באמצע הריקודים זרק שמעון גלון נפט לתוך המדורה והלהבות עלו עד לגובה רב לשמחת כל המשתתפים, אלא ששלהבת האש עלתה - עברה את המחיצה והזיקה לאחד הרכבים. כעת ממי אמור לתבוע בעל הרכב את הנזק, האם משמעון שזרק את גלון הנפט למדורה? או זה שבנה את הגדר שלא הייתה מספיק חזקה? או שבכלל שניהם פטורים מתשלום?

מעיינים בספרים ולומדים לפסוק הלכה או משפט: שולחן ערוך 'חושן משפט' סימן תי"ח סעיפים ב' - ה' בדין: 'שיעור שחייב להתרחק כדי שלא יזיק' ובסעיפים ט' - י' בדין: 'אם הגדיל האש מי חייב'.

תשובה לשאלה "הסבה שעלתה ביוקר" (שאלה מס' 538)

תקציר השאלה השבועית: אדון מזרחי התארח אצל הרב יוסף בליל הסדר, ובשעה שהסב נשפך מכוסו יין על הכרית היקרה והכתם שנשאר לא ירד בכביסה או בניקוי יבש. כאשר הרב יוסף תבע אותו על כך, טען אדון מזרחי, שהיות וקיבל את הכרית כדי להסב עליה יש לו דין של 'שואל' שפטור ב'מתה מחמת מלאכה' ולכן הוא פטור מלשלם על הכרית. מה דעתכם?

תשובה בקצרה: אם אדון מזרחי התנהג כמקובל ובצורה אחראית, הוא פטור מלשלם על הכרית שהוכתמה, אך אם התנהג ברשלנות ולא נזהר כראוי, חייב לשלם.

תשובה בהרחבה: ראשית חשוב להקדים, שיש מחלוקת בין גדולי הפוסקים מה דינו של אורח בביתו של בעל הבית. יש הסוברים שהוא נחשב כשואל לגבי כל חפץ שבעל הבית נותן לו להשתמש בו, ולכן אם הזיק את אחד החפצים, אף אם זה קרה באונס, חייב לשלם עליו. ויש הסוברים שאין דינו כשואל, כי בעל הבית נותן לו בסך הכול רשות להשתמש בחפצים, אך אינו מתכוון שייחשב עליהם כשואל החייב כמעט על כל נזק (משפטי החושן סי' ש"מ ס"ד הערות אות ח"י).

מתה מחמת מלאכה: על אף ששואל חייב גם במקרה של אונס, בכל זאת במקרה של 'מתה מחמת מלאכה', דהיינו שהבהמה מתה או החפץ נשבר מחמת השימוש שנעשה בו - באישור הוא פטור מלשלם, ובתנאי שהשתמש בהם בצורה רגילה ואחראית. וישנן שני טעמים לפטור זה. א. כי ברגע שמתגלה שהחפץ לא היה עמיד למלאכה הזו, הרי שזו אשמתו הבלעדית של המשאיל, וזה נחשב כאילו הוא גרם לנזק (רמב"ן). ב. כי המשאיל הרי לוקח בחשבון שהחפץ יתבלה, ולכן גם אם קרה שהחפץ ניזוק בצורה משמעותית באמצע המלאכה, זה כלול בהסכמתו להשאלה, אלא אם כן התנה מראש שהוא מסכים להשאיל רק בתנאי שאם יקרה נזק השואל ישלם עליו (רשב"א).

והנפקא מינא בין הטעמים היא, במקרה שהאונס אינו קשור לחפץ עצמו, וכגון ששודדים חמושים גזלו את הבהמה בדרך, שלפי הטעם הראשון, השואל חייב לשלם, שהרי לא היה שום פגם בחפץ של המשאיל, אלא הנזק הגיע ממקום אחר, ולפי הטעם השני השואל פטור, כי גם את זה לקח המשאיל בחשבון, ששודדים עלולים לצוץ באמצע הדרך ולגזול את הבהמה (מתנה אפרים שאלה סי' ד'). ולהלכה, השו"ע פוטר והרמ"א מחייב (חו"מ סי' ש"מ ס"ד).

בסיפור שלנו: אדון מזרחי פטור מלשלם על הכרית שהוכתמה, כי אף אם דינו כשואל, הרי לפי השו"ע הוא פטור מלשלם על נזק שנגרם מחמת המלאכה שלשמה היא נשאלה, אף אם הנזק קרה מדבר חיצוני שזה היין ולא מהכרית עצמה. אולם כל זה בתנאי שהתנהג באחריות המקובלת, אך אם לא נזהר כראוי, לכל הפוסקים דינו כפושע אשר חייב לשלם בכל מקרה. ■